

Në bazë të nenit 55 paragrafi 1 të Ligjit për organizimin dhe punën në organet e administratës shtetërore („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 dhe 51/11), si dhe në bazë të nenit 22 dhe 25 të Ligjit për arsim të mesëm („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“ nr. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 30/2016, 67/2017 dhe 64/2018, Ministri i Arsimit dhe Shkencës solli **programin mësimor zgjedhor** të shkurtuar për lëndën mësimore **Gjeografi për vitin III të gjimnazit** për vitin shkollor 2020/2021.

1. Hyrje

Programi i shkurtuar mësimor nga lënda mësimore **Gjeografi** për **vitin III** në gjimnaz bazohet në qëllimet/rezultatet e pritura të parapara me programin mësimor që realizohet rregullisht sipas planit mësimor të përcaktuar.

Me këtë program të shkurtuar mësimor përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara, që duhet të realizohen në **159 ditë** mësimdhënie, duke respektuar fondin e planifikuar javor të orëve mësimore të përcaktuara në programin e rregullt, domethënë, për një lëndë me **2 orë** në javë, në programin e shkurtuar janë parashikuar **64 orë** mësimore në vit.

Mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të përmbajtjeve mësimore nga programi i shkurtuar mësimor udhëhiqet nga qëllimet, rezultatet e pritura, konceptet, veprimtaritë dhe metodat e përcaktuara në programin e rregullt mësimor për vitin shkollor 2020/2021.

2. Pasqyrë e temave dhe përmbajtjeve mësimore

Në programin e shkurtuar mësimor janë paraparë **34 orë** për realizimin e përmbajtjeve të reja mësimore dhe **30 orë** për përsëritje, përforcim dhe sistematizim të të arriturave.

Tema/ Fusha programore

Tema I: Veçoritë natyrore-gjeografike dhe ndikimi mbi jetën mbi Tokë - (9+8 orë) (9 orë realizim të njësive të reja, 8 orë përsëritje dhe përforcim)

Përmbajtjet mësimore:

- Lëvizjet endogjene të Tokës;
- Lëvizjet ekzogjene të Tokës;
- Vullkanet;
- Tërmetet;
- Formimi i relievit nën ndikimin e fuqive të jashtme;
- Ndikimi i faktorëve dhe elementëve klimatikë mbi jetën në tokë;
- Vrojtimi, matja dhe parashikimi i motit;
- Rëndësia shoqërore dhe politike e Detit Botëror;

- Ujërat nëntokësorë dhe ato sipërfaqësorë, agjense të rëndësishëm në Tokë.

Tema II: Veçoritë antropogjene - (5+4 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Parametrat bazë demografike;
- Mënyrat e bashkëpunimit gjuhësor dhe kulturor në mes bashkësive shoqërore të popullsisë;
- Popullsia si faktor për zhvillimin ekonomik;
- Ndarja e vendbanimeve;

Tema III: Veçoritë ekonomike - (7+6 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Resurset natyrore si faktor për zhvillimin e ekonomisë;
- Mbarështimi;
- Pemtaria dhe vreshtaria;
- Burimet energjetike dhe përhapja e tyre territoriale;
- Shpërndarja gjeografike e pasurive minerale;
- Industria dhe degët e industrisë;
- Rajonet industriale në botë.

Tema IV: Veprimtaritë terciare – (6+5 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Komunikacioni dhe telekomunikacioni;
- Tregtia;
- Grupimet ekonomike;
- Faktorët gjeografikë për zhvillimin e turizmit;
- Llojet e vendeve turistike;
- Rajonet turistike në botë;
- Turizmi në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

Tema V: Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit jetësor - (6+6 orë)

Përmbajtjet mësimore:

- Faktorët natyrorë dhe socialë që shkaktojnë ndotjen e mjedisit jetësor;
- Ndotja dhe mbrojtja e ajrit;
- Ndotja dhe mbrojtja e ujrave;
- Zonat urbane dhe mbrojtja e tyre;
- Zbatimi i teknologjisë moderne në zhvillimin e mjedisit;
- Planifikimi hapësinor dhe rajonal në zhvillimin e mjedisit jetësor.

3. Rekomandimet didaktike

Planifikimi i orës mësimore nga lënda **Gjeografi** për **vitin III të gjimnazit**, që është paraparë me këtë program të shkurtuar mësimor, përfshin përmbajtjet programore nga 5 temat e caktuara në programin mësimor të rregullt. Për secilën temë është paraparë numër i caktuar i orëve mësimore, me qëllim që të përvetësohen temat më kryesore nga programi mësimor i lëndës së gjeografisë për **vitin III të gjimnazit** dhe të njejtat të realizohen për **64 orë** në kohëzgjatje prej **159 ditë**.

Mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të përmbajtjeve mësimore nga programi i shkurtuar mësimor udhëhiqet nga qëllimet, rezultatet e pritura, konceptet, veprimtaritë dhe metodat e përcaktuara në programin e rregullt mësimor, por për të njejtat parashtron pyetje dhe detyra nga nivele të ndryshme vështirësie, udhëhequr gjithmonë nga propozim-aktivitetet duke i plotësuar ato sipas nevojave të nxënësve.

Në këtë program të shkurtuar mësimor është dhënë propozim për planifikimin e orëve mësimorë për të realizuar temat dhe qëllimet mësimore. Sidoqoftë, mësimdhënësi duhet të planifikojë në mënyrë të pavarur fondin e orëve për realizim të plotë dhe të suksesshëm të qëllimeve të vendosura në programin mësimor. Duke pasur parasyshë që përbërja e nxënësve në klasa është heterogjene, mësimdhënësit duhet të praktikojnë qasje të diferencuar dhe të individualizuar brenda realizimit të mësimdhënies. Qasje e tillë është në funksion të nevojave specifike individuale të secilit nxënës si dhe zhvillimit të potencialeve dhe arritjeve individuale.

Në programin e shkurtuar për lëndën **Gjeografi** për **vitin III** të gjimnazit, disa përmbajtje mësimore mungojnë, disa janë kapërcyer, disa janë shkurtuar e disa të tjera janë ndërlidhur. Zakonisht, janë ato përmbajtje mësimore që nxënësit i kanë hasur në vitet paraprake ose që do t'i hasin në vitet në vijim. Kjo është bërë me qëllim të realizimit papengesa të këtij program të shkurtuar mësimor.

Rekomandohet përdorimi i mjeteve mësimore vijuese:

- libër shkollor i zgjedhur në nivelin e shkollës për lëndën përkatëse i miratuar nga ministria;
- burime të tjera të të mësuarit të gjendura në afërsi - objekte dhe fenomene natyrore;
- enciklopedi të ndryshme, atlase, etj;
- Internet, softuere të ndryshme arsimore;
- revista;
- mjete audio-vizuale.

Teknologjia moderne didaktike e të mësuarit të gjeografisë përveç përdorimit të hartave të ndryshme, jep mundësi të jashtëzakonshme për përdorim të kompjuterin, gjegjësisht, zbatim të gjerë të gjeoinformatikës në mësimdhënien e kësaj lënde. Gjithashtu, në mësimdhënie mund të përdoren edhe hartat memece dhe harta tjera të ndryshme, literaturë gjeografike, doracak për mësimdhënie, etj. Konceptet e reja të mësuara do të paraqesin azhurnim dhe zgjerim të koncepteve tashmë të mësuara. Gjatë interpretimit dhe përshkrimit që bëjnë nxënësit, është i nevojshëm inkurajimi nga mësimdhënësi në mënyrën që i përshtatet karakteristikave individuale të nxënësit. Të shprehurit mund të jetë edhe përmes: të folurit, esesë, metodave ilustruese, përpunim të skemave, grafikëve, etj. Përdorimi i emrave dhe të dhënave shifrore duhet të thjeshtëzohen në një nivel të arsyeshëm. Gjatë mësimdhënies, vazhdimisht përcjellen dhe vlerësohen arritjet e nxënëve, mbliidhen treguesit për aktivitetet e tyre, motivimi për të mësuar, bashkëpunimi me të tjerët, etj. (vlerësimi formativ). Rekomandohet të përdoren mënyrat vijuese për përcjelljen, kontrollimin dhe vlerësimin e të arriturave të nxënësve në kuadër të temave mësimore: gojarisht, me shkrim, në praktikë (përpjekje, ushtrime dhe ngjashëm), puna në grupe, pjesëmarrje në hulumtim dhe prezantim.

4. Normativi për kuadrin mësimor

Programin e shkurtuar mësimor e realizon mësimdhënësi në përputhje me normativin për kuadrin mësimor nga programi i rregullt mësimor.

Programin e shkurtuar mësimor nga lënda **Gjeografi** për **vitin III** të gjimnazit e miratoi

Ministër
Mila Carovska
